

t wie zich onder
ref. Kerk in het
ederland te be-

ndentie met de
van Bergschen-
bekende Geref.

tot in de offi-
gen óók al van
van Bergschen-
houdt.

K. S.

SCHOOL.

, dat onze Vrou-
7 bijeengebracht
inmiddels afge-
en onze Theol.

nder onze Vrou-
van onze Hoo-

l van 1947 met
f cent afzonde-

ag opnieuw een
vermelden welk
loor onze kleine
gebracht.

hoe groot de

zaak van onze
is immers de

ringe hulp van
ór onze Theol.

laatselijk comité
bibliotheek-fonds
rden.

B. v. d. Berg.

hoofdartikel en-
premier-minister
de man heet

ti-Nederlandsch.
ir (aangeprezen
ir H.H. Schouten

och „christen“
recht christen“
nt“.) Aan deze

hier treedt een
de Indonesische

n. Vele Indone-
en-zijn van hun
gen. Wij vree-

een groote
egzame mate de
n van het feit,

ortrokken moet
in de beginselen

elke christelijke
aan heeft. Maar

, of misschien
gend willen an-
tenden de vraag,

, wel een goed
n; men zou den

anners zoo on-
aar we herinne-
et geïllustreerde

(Nieuwe Java“),
als de „Deut-
tret publiceerde

, enz. in de rij

die is meer en

nnschen, die het

n maatschappe-
laal) ruilt met

p tijd te laten

ergeefs klagen,
delijk en scherp

van zijn eigen

teruitgang, die

terkelijke vrien-
a de kerk van-

dogmatisch) en
(d) drijven hun

a van menschen,
uns laat hooren,

nende invloeden,
leken omdat ze

teeg de linkache
haat leefde ze

Parijs“ van een
i-syntheselieden

was hun wel een één-dags-bindinkje aan een formule-
tje, dat hen verder geen zier interesseerde, waard.
En nu krijgen we zendingsmannen (van dien kant),
die lid van de P. v. d. A. zijn. En wij krijgen middel-
baar-onderwijs-menschen, die dat heelemaal niet gek
vinden. En artikelen, in „Trouw“ (a.i.), die de scherpe
kantjes eraf slijpen, en een jeugd-leidraad, die de
antithese wegredeent juist daar waar ze het diepst
is. „Trouw“ wil wel dweilen. Maar het helpt de kraan
niet sluiten.

En als „Trouw“ het weten wil, we denken óók aan
zulke dingen, als we, vóór we geld geven aan een
tweede miljoen, eerst eens willen weten wat er
mee gedaan wordt. Als een deel ook aan de
V.U. gegeven of besteed wordt voor een leerstoel in
A.R. Staatskunde b.v. (die er allang had moeten
wezen en dan niet als een leerstoel voor een „bizon-
der“ studievak), dan willen we eens over die V.U.
denken, en we willen eens kijken wie den zetel krijgt,
en of er waarborgen zijn. En als de omzetting van de
V.U., na verkregen hoogere rijkssubsidie, in een Al-
gemeen Protestantische Universiteit, met Utrecht b.v.,
haar beslag macht krijgen, dan willen we eerst even
nadenken. We willen ons realiseren, dat Ridderbos-
Dijk-V.U. de kerk hopeloos in de war gestuurd heb-
ben en zóó ons volk hebben overgeleverd — indirect
— aan kerkbedervende machten, omdat ze kortzichtig
en koppig waren toen ze degenen wegwerkten, die wat
ze voor waarheid hielden, ook tegen hun clubgenooten
volhielden, en tegen henzelf, toen ze aan 't draaien
gingen in synodale commissies en zulke dingaigheids-
meer (zie mijn correspondentie, gepubliceerd).

Tenslotte: als de Heer Schouten de bespreking van
onze geloofsinzichten binnen de politieke
partij „verbiedt“, of de zendingsmannen zijner kerk
in politieke zaken wil doen zwijgen, gaat ook hij
dan niet zoo scheef, als „Trouw“ de Zending ziet gaan?
Niet dat die zendingsmenschen spraken, maar dat ze
met Bavinck, den synthese-man) VERKEERD sprak-
ken, was onze grief.

K. S.

*) „Oprecht“ in den zin van „echt“ („oprechte haar-
lemmer olie“, is olie van het zuivere recept) is natuurlijk
wat anders.

ZENDT LECTUUR OVER EN HELPT ONS!

Groot is de ijver van de nog kleine, pas opnieuw
tot openbaring gekomen vrijgemaakte kerken in Ba-
tavia en Buitenzorg om door het geven van voorlich-
ting en adviezen den reformatorischen geest der vrij-
making in geheel Indië te laten doorwerken.

Men moet ook daar „de ware toedracht“ weten.

Er is dringend behoefte aan voorlichtingslectuur.
Ook lectuur, die voor U „oud“ is, kan in Indië nog
uitstekende diensten doen.

Naar aanleiding van een verzoek van eenige broe-
ders in Indië om het regelmatig zenden van voorlich-
tingslectuur naar Indië te willen regelen, heeft de
kerkeraad van Rotterdam-Zuid hiervoor een Com-
missie benoemd, die U met den meesten aandrang
opwekt:

1. Zooveel mogelijk en zoo spoedig mogelijk aan
een der onderstaande adressen de door U gelezen bla-
den en brochures van de vrijgemaakte Geref. pers, die
als voorlichtingslectuur kunnen dienen, in te zenden.
Voor onmiddellijke doorzending naar een centraal
adres in Indië zal dan worden zorggedragen.

2. Voortaan geregeld Uw kerkelijke bladen, voor-
lichtingslectuur omtrent de Vrijmaking bevattend,
na lezing aan een der onderstaande adressen door te
zenden.

3. Uw bijdrage voor een fonds, waaruit de voorlich-
tingslectuur kan worden aangekocht, te storten op de
rekening ten name van den heer T. Jongeling, Rand-
weg 57a (Lecturfonds Indië) bij de Rotterdamse
Bankvereniging, Bijkantoor Beijerlandsehlana, Rot-
terdam-Zuid (Postgiro-nummer 132283).

Voorts verzoeken ondergeteekenden alle eventueel
elders reeds bestaande commissies in den lande, die
hetzelfde beoogen als de hiervoor bedoelde commissie,
zich zoo spoedig mogelijk in verbinding te stellen met
de Commissie in Rotterdam-Zuid, opdat zooveel mo-
gelijk centraal en landelijk gewerkt worde.

Alle bladen der vrijgemaakte Geref. pers worden
vriendelijk verzocht het bovenstaande over te nemen.

T. JONGELING,
Randweg 57a, Rotterdam-Zuid.

J. J. GROENENDIJK,
Lange Hilleweg 36a, Rotterdam-Zuid.

JOH. E. HUTTEN,
Wevershoekstr. 55b, Rotterdam-Zuid.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

„DE JAVAAN WORDT MISHANDELD“.

Wij realiseren ons, dat de oppositie tegen het
indische beleid, gelijk dit in 1945 na de japanse
capitulatie door het driemanschap Van Mook-Scher-
merhorn-Logemann aan het nederlandse volk werd
opgedrongen, steeds heeft volgehouden, dat dit „be-
leid“ tot een catastrofe moest voeren.

Droegen onze hedendaagsche regenten nu nog be-
poederde pruiken en insgelijks de gematigde en rek-
kelijke predikanten, een kind zou begrijpen, hoe het
met ons land en volk is gesteld. Ieder zou weten, waar
het met ons nationaal bestaan, onze nationale eer,
ons godsdienstig leven op uit moet loopen. Want ieder
Nederlander weet nog wel iets van de geschiedenis
der achttiende eeuw, al spreekt hij er niet graag over.

Niet, dat er dan geen aanhangers en bewonderaars
zouden zijn.

Links-extreme groepen gaat het verval nooit hard
genoeg.

Ook blijven er altijd gemakzuchtige meeloopers, die
er op rekenen, dat de zondvloed nà hen komt.

Tenslotte zijn er ook menschen, die aan het systeem
een baantje boven hun capaciteiten danken.

Maar zulke in 't oog loopende uiterlijke kenteeken-
en als pruiken zijn er niet. Het verval is er echter
niet minder om.

Zie slechts, hoe de indische regering soebad bij
de australische bootwerkers om opheffing van de boy-
cot op nederlandse schepen en zich daarbij den
steun van Sjahrir verzekert.

Hoor den toon, welken Nederland reeds twintig
maanden van de republikeinen verdraagt.

Let op de beleedigingen, welke buitenlandse avon-
turiërs ons ongestraft in Indië aandoen.

Vergeet niet de terging, welke onze troepen en
onze marine hebben te verduren.

Merk op en zie, hoe onze Regeering angstvallig
toeziet of er ook ergens in Londen of New York een
wenkbrauw gefronst wordt tegen the Dutch.

Misken niet de beteekenis van het jongste bedrijf.
Er reisde een commissie naar Djokja om een „krach-
tige“ nota (van 6 à 7 meter lengte) aan te bieden,
onder veel plichtplegingen en naar we — gezien de
namen der aanbidders — mogen veronderstellen, met
aanwijzing van het gat waardoor Soekarno en de
zijnen nog kunnen kruipen om de zaak opnieuw op
sleeptouw te houden, hetgeen — naar we hopen —
vergeefsche moeite en overbodige vernedering zal
blijken.

Aan alles komt een eind. Onze achttiende eeuwse
pruikdragers hebben tenslotte de barbaarsche zee-
rovers óók niet enkel met geld en goede woorden
zich van 't lijf kunnen houden.

Twintig maanden lang sukkelden we door veel
ellende naar den afgrond.

Al dien tijd smaadt en vernedering.

Al dien tijd ergernis over zooveel leugen, volks-
misleiding en bedrog.

Al dien tijd levend onder de dictatuur Van Mook-
Schermerhorn, waar de incompetenten de kans van
hun leven hebben en de bekwamen de bons krijgen.
Waar de collaborateurs amnestie verkrijgen en pro-
gressief zijn, maar degenen, die zowel den Jap als
de Japanse republiek afwezen, den nieuwen geest
maar niet kunnen begrijpen en dus reactionair zijn.
Nu staan we dan voor den afgrond.

Het kan niet langer worden verbleemd. De Rege-
ringsvoorlichtingsdienst te Batavia gaat zelfs zo-
ver, langwijlige commentaren te leveren, die een aan-
eening zijn van verwijten aan het adres van Djokja.
Het zonderlinge verschijnsel doet zich voor, dat men,
luisterend naar den R.V.D., een generale repetitie
krijgt van al wat de bestrijders van de regeerings-
politiek reeds twintig maanden lang in woord en ge-
schrift naar voren hebben gebracht: gij wilt geen
samenwerking, gij zijt uit de japanse school, gij zijt
niet in staat tot regeeren, gij hebt geen volksbelang
op het oog, gij hebt ellende over uw land gebracht,
gij wilt een dictatuur over geheel Indonesië, gij hebt
nog nimmer een belofte gehouden, enz. enz.

En het merkwaardigste is wel, dat er een toon valt
te beluisteren, die het doet voorkomen of de Neder-
landers altijd wel vermoed hebben, dat er met de Re-
publiek geen land te bezellen was, maar dat zij heel
veel geduld hebben geoefend. Dat geduld heet dan
nu op te zijn (de R.V.D. onderschat prof. Schermer-
horn!).

Je kunt je ooren niet gelooven, als je de R.V.D.
hoort verklaren, dat weliswaar Nederlanders het bin-
nenland hebben bezocht en verteld, dat de Republiek
zoo goed functioneert, maar dat de Regeering wel
beter weet en diep doordrongen is van den ernst van
den toestand. (Vroeger heeft de R.V.D. de verkla-
ringen van de enthousiaste bezoekers van de daken
gebazuind.) De R.V.D. weet heel goed, zoo vernemen
we, dat een bord „Ministerie van Financiën“ ergens
voor een huis te Djokjakarta nog niet beteekent, dat
het kantoor daarachter werkelijk aanspraak mag ma-
ken op dien naam.

Dat alles hooren we nu!

Een R.V.D. schijnt een eigenaardig instituut te zijn.
Eens verklaarde de nederlandse Regeering in bijna
hartstochtelijke bewoordingen, dat zij Soekarno en
Hatta verfoeide en nooit met hen zou onderhandelen.
Toen was professor Schermerhorn nog minister-pre-
sident. Later beweerde de R.V.D. dat Soekarno en de
Republiek niet waren te scheiden en dat de Rege-
ring dat altijd al begrepen had. Het had geen zin om
nog langer kiekeboe te spelen: onderhandelen met de
Republiek beteekende onderhandelen ook met Soekar-
no. Niet lang daarna prijken de kranten met foto's
van professor Schermerhorn en de overige lachende

leden van de Commissie-Generaal aan één disch met
Soekarno, Hatta en de leden van de indonesische de-
legatie.

Vele Nederlanders, die de japanse gruwelen aan
den lijve hebben ondervonden, konden dat niet waar-
deeren. Zij herinnerden zich de portretten van de gnu-
vende en buigende Soekarno en Hatta in gezelschap
van Tojo. En zij dachten aan vrienden en kennissen,
velen aan familieleden, die vermoord werden na de
capitulatie en aan de ellendigen in de kampen, die als
koopwaar werden gebruikt door de republikeinsche
onderhandelaars. Zij voelden zich verraden.

Mogen we nu den R.V.D. gelooven, dan schijnt deze
dienst toen ook al tegen zijn geweten in te hebben
gesproken en gepropageerd.

Maar, zoals we zeiden, er valt niet veel meer te
verbloemen.

Het beleid Van Mook-Schermerhorn heeft millioe-
nen menschen het leven gekost.

De Soendanezen en Madoerezen hebben er ge-
noeg van en willen van de Republiek af en op Suma-
tra stort het kaartenhuis ook ineen.

Links heeft er een eer in gesteld, de indonesische
kwesie op progressieve wijze tot een oplossing te
brengen en de roomsche coalitiegenoot heeft niet kun-
nen of niet willen voorkomen, dat de sleutelposities
in handen van de Partij van den Arbeid kwamen.

Daar zetelen de bewierookte groote mannen.

Links heeft zijn arbeidersleiders naar de Republiek
gezonden en niemand zal verwacht hebben, dat zij
anders zouden getuigen dan dat de zaken goed gin-
gen. Ze zijn in contact geweest met de indonesische
„arbeiders“ op de arbeiderscongressen (waar geen ar-
beiders waren, maar wel jeugdige arbeidersleiders,
die nog nooit gewerkt hadden) en ze hebben meege-
jubeld: „Merdeka!“

Wie zijn echter de vrienden van links?

Dat zijn de duizenden, die gedijen konden, dank zij
het gevoerde on-nederlandsche beleid en die nu het
corrupte ambtelijke apparaat van de Republiek uit-
maken. Dat is die republikeinsche regering, die in
haar bestuur den onwaardigen Lodewijk XV even-
aart. De Republiek zijn wij! Wij willen doen en laten
wat wij willen. Vrijheid voor onze vrienden! Merdeka
voor de duizenden, slavernij voor de miljoenen!

Steeds meer ontstellende gegevens dringen tot ons
door.

Op Madoera woonden 5 miljoen Madoerezen. Twee
miljoen moeten als verloren wor-
den beschouwd. Zij stierven den hongerdood
of verkeerden in dusdanigen staat van verhongering,
dat zij ten doode zijn opgeschreven.

DE DONKERSTE PERIODE VAN HET CUL-
TUURSTELSEL WORDT LICHT BIJ DE DUIS-
TERNIS VAN NU!

De rijst voor Madoera gaat naar Britsch-Indië.

Van Mook hechtte destijds zijn goedkeuring aan
die overeenkomst.

Het Vrije Volk zegt, dat Nederland op z'n minst
25 jaar noodig zal hebben om in te zien, dat Van
Mook een groot man is. Ook Sjahrir, die de overeen-
komst sloot, is volgens dit blad een groot man. Het
Vrije Volk zal een madoereesche editie moeten uit-
geven, want de overgebleven Madoerezen willen los
van de Republiek!

Over het binnenland van Java bestaan slechts ge-
ruchten en..... talloze bewijzen in den vorm van
binnenstropelende vluchtelingen.

De verwachting is gewettigd, dat zoodra daar het
gordijn open gaat, op de meest ontstellende wijze zal
blijken, hoe ook daar de Republiek het overbevolkings-
vraagstuk oploste.

De rooms-roode coalitie wordt duur gekocht!

De Javaan wordt mishandeld.

Linggadjati is het tooverwoord, dat geesten be-
koort.

Maar alleen de geesten van hen, die er geen benul
van hebben hoe misdadig het is een overbevolkt eiland
als Java, waar het in normalen tijd al de uiterste be-
kwaamheid vereischte verhogering van een deel der
bevolking te voorkomen, over te leveren aan leiders,
die alleen maar revolutionair zijn en niet-competent.

Linggadjati is het paskwil van hen, die geen staats-
lieden zijn breed van inzicht, vast van beleid, nobel
van gevoelen, maar politici, die den wil hunner mis-
leide en overspannen kiezers uitvoeren.

Linggadjati is impopulair bij de Nederlanders in
Indië.

Omdat de overeenkomst zoo vaag is? Omdat de
Regeering teveel concessies deed?

Neen, daarom niet. Men zou zich wellicht verbazen
over de „progressiviteit“ van vele tegenstanders van
Linggadjati.

Maar, aan Linggadjati kleefte een heele rompalomp
van ellende.

Het was een vervolg op een bestand, dat onze troe-
pen bond en den terroristen vrij spel gaf. En de T.R.I.
gelegenheid (tot op den huidige dag) den water- en
voedseltoevoer af te snijden naar de door de Neder-
landers bezette gebieden op Java. Zij hangen hun
eigen volksgeenooten op, als ze gesnapt worden bij het
smokkelen van voedsel over de demarcatielijn!

Er werd onderhandeld met lieden (het kan niet
vaak genoeg worden herhaald), die verantwoordelijk
gesteld moeten worden voor den moord op vrouwen
en kinderen.

Er werd gegeten en gedronken met menschen, die tienduizenden onzer landgenooten lieten verkommeren in hun kampen, opdat ze koopwaar achter de hand hadden bij hun gepraat met de nederlandsche onderhandelaars.

De weg naar Linggadjadi was een lange weg. De weg, waarop de Jan Salies voortstroomden over lijken. De Jan Salies, die in Nederland staan te huielen bij de graven der gevallen helden, maar in Indië de pen der collaborateurs noodig hebben om de mede door hun schuld ontstane ellende te verbloemen.

Linggadjadi is het symbool van de politiek van redelijkheid en menselijkheid, van afwijzing van geweld.

Er worden te Batavia geen dertig, maar slechts tien doode bedelaars dagelijks van de straat opgehaald!

De Partij van den Arbeid heeft er voor gezorgd, dat de Republiek respijt kreeg. Ze kon zich consolideren, ze is een realiteit.

Nog langer onderhandelen en Java zal een voedseloverschot hebben, wat het „koloniale bewind“ nooit heeft kunnen klaar spelen.

De stroom van vluchtelingen van Madoera naar Soerabaja is al veel minder.

Toch sterven er nog Javanen, Madoerezen en Soendanezen.

De tienduizenden zijn miljoenen geworden.

In het bergoerd van Linggadjadi verrijze het graf van den onbekenden Javan!

Is het wonder dat in dit land de wrevel dagelijks groeit?

Tenminste bij ieder, die het Kainswoord: „Ben ik mijns broeders hoeder“ niet tot levensdevies heeft gekozen.

Het interesseert vele Nederlanders niet meer hoe de politieke situatie wordt, als DEZE republiek maar opgeruimd wordt, met haar heelen aanhang van gangsters en doonlieden.

Het gemjammer van het Vrije Volk en het Parool over de mislukking der politiek van hun groote mannen zal verstommen.

Zij bleven trouw aan hun beginselloosheid tot in den dood van miljoenen Indonesiërs.

Twintig maanden lang mochten zij zich vermeien in de triomfen van de praat-politiek.

Twintig lange maanden heeft links geflirt met de revolutie, de goede oude bekende, opgedirkt als een jonge deerne..... MERDEKA.

In stom onbenul hebben ze het wezen aangegaapt, er om heen gedromd..... merdeka!

Dominees en zendelingen zijn er zelfs door begeesterd..... merdeka!

Doe het wicht geen kwaad, ze is geboren uit het ochtendgloren en een zucht van het ziedende merdeka! Ginds was het feest, hier het gekerm.

Hier de kapotte levens in de kampen der republiek, hier de verminkte lijken, hier knalden de schoten.

Nooit is het verval van het nederlandsche volk zoo groot geweest, als in deze periode, nu communisten en socialisten er in geslaagd zijn hun anti-geweld-politiek tegenover de revolutie aan het nederlandsche volk te dicteeren.

Ze hebben het vanzelfsprekend gevonden, dat nederlandsche onderdanen, die toch al zooveel van den oorlog hadden geleden, werden geofferd op het altaar van hun revolutie-afgod.

Professor Romme zoeke nogmaals de eenzaamheid op. Nu niet om Linggadjadi te confronteeren met de grondwet, maar met de zedewet. Was het onderhandelen zedelijk, zolang de Republiek de gevangenen vast hield? Nog heeft zij er duizenden in haar macht. Was het zedelijk er op te speculeeren, dat de noodtoestand op Java op den duur de republikeinsche leiders wel zou nopen toe te geven?

Millioenen bewoners van Java zijn het slachtoffer geworden.

Is het nu eindelijk genoeg?

Ik vermoed het niet.

Welk volk, dat zichzelf respecteert, zwaait nu nog met een nota.

Welke Regeering, die zich bewust is van haar roeping het zwakke te beschermen en de zonde te straffen, had deze Republiek nog een uur respijt gegeven? Elk uur kost doden.

Als dit artikel onder de oogen der lezers komt, zijn er wellicht reeds beslissingen gevallen.

Zal professor Schermerhorn opnieuw zijn zin krijgen en verder blijven praten? Of zal de dictatuur van de Partij van den Arbeid eindelijk worden doorbroken? Het leven van andere miljoenen staat op het spel.

Het nederlandsche volk moet dat goed begrijpen.

De Javanen wordt mishandeld.

Mishandeld door z'n eigen leiders, die de bescherming genieten van de nederlandsche Regeering.

Smg, 7 Juni '47. G.

Naschrift:

Dit artikel was nog niet verzonden, toen de inhoud van de republikeinsche nota bekend werd. Een botte verwerping, hetgeen te verwachten was.

ZENDING EN EVANGELISATIE

VERSLAG VAN EEN REIS NAAR SOEMBA.

Woensdag 27 November heb ik 's morgens een bezoek gebracht aan den Radja van Larendi, in de gelijknamige residentie van dien vorst, die op 8 kilometer van Melolo ligt. De tocht werd gemaakt op een voor die gelegenheid gehuurd paard, waarvoor 2½ cent per kilometer betaald moest worden. Dat paard werd mij ongezadeld geleverd, zooals dat op Soemba gebruikelijk is. Gelukkig heb ik een zadel kunnen leenen van een klerk van het bestuurskantoor, een lid van de Pinkstergemeente. Goeroe Ratu-coreh, eveneens te paard, vergezelde mij. Onderweg kwamen wij Oemboe Hena Koedoe tegen, een Saodara van goeroe K. Tanahomba. De meest voorkomende beteekenis van Saodara is broer (of zuster), maar ook kinderen van twee broers zijn elkaars saodara. De genoemde Oemboe Hena Koedoe is een rijkzige Soembanees, die op zijn mooie vos een statigen indruk maakte. Het speet me, dat ik geen foto- of filatootel bij me had, om een opname van hem te maken. Nadat hij ons begroet had en het doel van onzen tocht vernomen had, wendde hij den teugel en reed met ons mee. Onderweg prees ik het mooie paard, dat hij bereed. De Oemboe zei daarop niet veel, maar even later bleek, dat hij mijn opmerking goed in zijn ooren geknoopt had.

De Radja van Larendi ontving ons zeer vriendelijk en liet ons sirih en pinang voorzetten, terwijl later nog koffie met andere versnaperingen gebracht werden. Het aanbieden van sirih en pinang is het gewone beleefdheidsgebruik tegenover gasten in vele deelen van den Indischen Archipel. Het kauwen van sirih pinang is zeer algemeen in Indië. De speekselvloed wordt er door aangezet, zoodat het, vooral wanneer men warm is, eenigszins een verfrisschenden invloed heeft. Bij het gesprek met den Radja moest ik van een tolk gebruik maken. Hij verstond wel een beetje Maleisch, maar sprak het slechts moeilijk. Evenals de Radja van Melolo bleek ook deze vorst geen bezwaar te hebben tegen terugkeer van de Goossens. Hij wist dat de meeste Christenen in zijn gebied zeer op de G. gesteld waren en begreep niet, waarom de andere zendingsarbeiders diens terugkeer niet wilden.

Nadat we afscheid genomen hadden van den Radja, legde Oemboe Hena Koedoe mijn zadel op zijn eigen paard en bood mij dat ter berijding aan. Met deze geste gaf deze Oemboe — heer, blijk van zijn waardeering voor mijn komst naar Soemba. Ook later heb ik nog een bewijs van dankbaarheid van dezen overigen zwijgzamen Soembanees ontvangen. We reden terug naar Melolo om daar ten huize van ouderling Eduard Hina Radjah de Algemeene Vergadering van de Kerken op Oost-Soemba bij te wonen. Die Algemeene Vergadering is feitelijk een ideale vorm van meerdere vergadering, want de Kerken zijn daar maar niet, zooals in Nederland, slechts vertegenwoordigd door een paar afgevaardigden, maar elke kerkeraad is zooveel mogelijk voltallig aanwezig. Op die vergadering heb ik mijn volmacht getoond, die door één der goeroe's, die de Nederlandsche taal machtig was, voor de aanwezigen in het Maleisch vertaald werd. Bij enkele moeilijke gedeelten moest ik hem wel een beetje te hulp komen. Zooals wel haast vanzelf spreekt werd ook op deze vergadering uiting gegeven aan de groote blijdschap en den dank aan den Heere, die in de aanwezigen leefde voor het zichtbare bewijs, dat de Heere in gunst op hen neerzag. In een toespraak tot de vergadering heb ik de groeten en heilwensen van de Kerken in Nederland in het bijzonder van de zendinge Kerk te Zwolle overgebracht en ik heb medegedeeld, dat de Kerkeraad van Zwolle en de generale zedingsdeputaten al hun krachten zouden inspannen om de Goossens zoo spoedig mogelijk naar Oost-Soemba te doen terugkeeren.

Deze mededeeling werd met zeer groote voldoening ontvangen, evenals een telegram uit Zwolle, dat meldde, dat goeroe indijl K. Tanahomba op 23 November per vliegtuig uit Nederland naar Indië vertrokken was, zoodat zij hem eerlang weer in hun midden konden verwachten.

Breedvoerig werd gesproken over de wenschelijkheid en mogelijkheid een paar goeroe's indijl te be-roepen tot pendita (inheemsch predikant). Tenslotte werd besloten over deze zaak het advies te vragen van den Kerkeraad van Zwolle.

In deze vergadering werd mij een afschrift getoond van een rondschrijven, dat ds Lambooy aan alle synodale goeroe's in Oost-Soemba gezonden had, waarin o.m. stond, dat de vrijgemaakte kerken in Nederland afweken van de belijdenis. Hoewel zij uit brieven van goeroe Tanahomba reeds een en ander over de vrijmaking in Nederland gehoord hadden en dus wel begrepen, dat de voorstelling van ds Lambooy in strijd was met de waarheid, wilden zij toch graag uit mijn mond eenige nadere inlichtingen ontvangen. Op eenvoudige wijze heb ik toen een uiteenzetting gegeven van de voorgeschiedenis en het verloop van de vrijmaking. Uit de opmerkingen, die daarna ge-

maakt werden, bleek mij, dat mijn uiteenzetting over het algemeen goed begrepen was. Want, om een voorbeeld te noemen van zoo'n opmerking, hoewel ik in mijn uiteenzetting het woord perdjandian (verbond) niet gebruikt had, toch maakte één der ouderlingen daarna de opmerking: „Dus de Synode vat het verbond verkeerd op en denkt dat het alleen met de uitverkorenen gesloten is?“

Op die vergadering is vervolgens ook gesproken over mijn reisprogramma voor de volgende dagen, waarop ik de verschillende gemeenten en kringen in het binnenland wilde bezoeken. Na afloop der vergadering, die uiteraard alleen uit ambtsdragers en goeroe's bestond, al waren wel enkele belangstellende manslidmaten aanwezig, bleek mij, dat het reisprogramma ook een onderwerp van bespreking geweest was van de gezamenlijke njarah's. Njarah is de titel voor de echtgenoot van een goeroe. Die njarah's nu maakten zich zorgen over mijn lichamelijk welzijn gedurende mijn tocht naar het binnenland. Een Nederlander heeft nu eenmaal andere gewoonten wat eten betreft en zoo, dan een Soembanees. De bereiding en het opdien van het eten, dat mij in de diverse plaatsen zou worden voorgezet, kon, meenden de njarah's, maar niet aan de eerste de beste Soembaneesche vrouw worden toevertrouwd. Dat kon alleen worden opgedragen aan een njarah, die vroeger als meisje pleegkind was geweest bij een Europeeschen zendingsarbeider en die in het gezin van dien zendingsarbeider geleerd had, hoe een Europeesche maaltijd moest worden bereid en opgediend. Dergelijke njarah's waren er in het binnenland echter niet, althans op de meeste plaatsen niet. Dus vonden de dames het noodzakelijk, dat ik op mijn tocht vergezeld zou worden door zoo'n njarah. Daartoe werd aangewezen de echtgenoot van goeroe indijl Stephanus Hawoe uit Maoemaroe, die ook zelf volgens besluit van de Algemeene Vergadering met mij mee zou gaan op mijn tocht. Hoe het met de uitvoering van dat plan der voor mijn stoffelijk welzijn zoo bezorgde njarah's gegaan is, hoop ik in een volgend artikel te vertellen.

Aan het einde der vergadering heb ik uit naam van de Nederlandsche kerken de in Waingapoe gekochte dekens aangeboden, benevens een bedrag van f 1200 ter voorziening in den allereersten nood van de goeroe's en hun gezinnen, die reeds zoo vele jaren zonder salaris hadden moeten dienen. Deze gaven werden in grooten dank aanvaard, terwijl een commissie benoemd werd om een en ander op billijke wijze te verdeelen.

Middellandsche Zee
a. b. m.s. „Sloterdijk“.

C. C. DE VRIES.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

MILLIOENPLAN.

Hooggeachte professor Schilder, Ondergeteekenden, allen lezers van „De Reformatie“, voelen zich gedrongen, het volgende onder Uw aandacht te brengen.

In het nummer van 21 Juni j.l. staat als hoofdartikel op de voorpagina een advies van vijftien broeders, om geen steun te verleenen aan het miljoenplan der A.R. partij.

Voor de opvatting dezer vijftien vrijwillige adviseurs hebben ondergeteekenden respect en voor de daarbij gebruikte argumenten zijn ze niet ongevoelig, al achten zij een tegengestelde opvatting zeer wel mogelijk en verdedigbaar.

Naar hun meening is het echter niet juist, dergelijke kwesties af te handelen door middel van een als hoofdartikel gepubliceerd advies van eenige „mannen met klinkende namen“.

Wie bezwaren heeft tegen het miljoenplan, stelle deze in de plaatselijke kiesvereeniging aan de orde. Tenzij men meent, dat het in strijd is met Gods Woord, nog langer lid te zijn van de A.R. partij. In dat geval zou men enkel zijn medebroeders kunnen opwekken met deze partij te breken.

Het advies, dat blijkbaar een compromis tusschen twee stroomingen is, doet dit laatste echter niet. Welnu, dan is ook ter behandeling van dit punt de organisatorische weg de aangewezen.

Ondergeteekenden behooren niet tot degenen, die „tot elken prijs in de A.R. partij willen blijven“. (Ze kunnen zich trouwens moeilijk voorstellen, dat er zulke Gereformeerden zijn.) Zij wenschen in gehoorzaamheid aan Gods Woord reformatorisch te arbeiden en zijn niet blind voor allerlei gevaren.

De kwestie van samenwerking met leden der gebonden kerken raakt niet enkel de A.R. partij, maar vrijwel al onze maatschappelijke en culturele organisaties.

Zijn wij om Godswil verplicht over heel de linie tot afzonderlijke organisatie over te gaan? Over het antwoord op deze vraag bestaat in vrijgemaakten kring geen eenstemmigheid.

Ondergeteekenden stellen voorlichting over dit punt zeer op prijs, doch spreken, wellicht ten overvloede, den wensch uit, welke door zeer velen wordt gedeeld, dat daarbij elk „eenrichtingsverkeer“ in onze landelijke vrijgemaakte pers vermeden worde.

Er zijn
waaronde
in politie
die, bij a
ning van
op dit pu
Laat m
bladen. J
kening as
wensch.
U, gea
verleende

Andere
verklaring

NASCH

Met ge
Ze zullen

a) Alin
(eveneens

b.v. het s

OMSTAND

DE PUN

VERKRE

der toch e

in het Jaa

it punt z

nen te der

b) Publ

reeds dru

stuk brach

Giessenda

gen het dw

je vanda

ren beoof

ling met i

huidigt. I

V.U. prof

leiders de

van ons,

craten, di

kerkeraad

den gestoc

zit zijn, o

nen die v

in Giessen

hun geld

V.U. op g

dit millioe

c) In de

wie het do

wisten, da

ten ook, c

op de mer

wordt. De

men nog l

gang. Men

laten. Stel

lijke cultu

direct), m

plaatselike

den bespro

A.R. partij

bestuur

d) Men

van-de-A.R

worden ka

het, h a n

veling ver

te laten v

dat de mee

partij kun

schen, die

nog altijd

nadat de p

genooten v

ben op tot

geworpen

e) Wie

Reformatie

der samen

terrein, ka

redactie d

ders kunn

eikaar goe

f) Zie vo